

Innspill om FAIR forskningsdata fra Handelshøyskolen BI

BI takker for muligheten til å gi innspill til rapporten om FAIR forskningsdata.

Rapporten gir en grundig og god gjennomgang av de sentrale problemstillingene, men det vil etter vårt syn, gitt rapporten ytterligere tyngde og troverdighet, hvis den endelige versjonen gjenga fagbakgrunnen for representantene i arbeidsgruppen og hvilke fagdisipliner som har blitt dekket gjennom intervjuene med fokusgruppene.

Som utvalget selv presiserer, berører de i liten grad finansiering av videre arbeid. Dette på tross av at anbefalinger vil kreve omfattende finansiering. UH-sektoren og Forskningsrådet fikk en realnedgang i budsjettammen for 2022 og statsråden har i flere sammenhenger, bl. a. på UHR konferansen 07.12.21, gitt uttrykk for at en styrking av finansieringen må komme fra næringslivet. Myndighetene gir gjennom handlingsplanen og digitaliseringsstrategien uttrykk for omfattende ambisjoner. Det kan ikke understrekes nok at disse ikke er realiserbare innenfor dagens økonomiske rammer.

Mangler det viktige elementer i beskrivelsen av dagens tjenester?

Utredningen henger nært sammen med to andre arbeider, som vist i Figur 1. Det hadde vært nyttig med en tilsvarende figur hvor oppgavefordelingen mellom respektive SIKT og HK-dir fremgår. Fra 01.07.21 ble DBH en del av HK-dir og fra 01.01.2022 er NSD sine oppgaver delt mellom SIKT og HK-dir. På side 50 står det at «Sikt har planer om å følge opp punktet i strategi for tilgjengeliggjøring og deling av data om indikatorer/statistikk over åpne data». Det bør presiseres hva som skal være SIKT sin rolle opp mot DBH.

BI vil fremheve at det er svært positivt at Research Data Alliance (RDA) arbeider med etablering av norske begreper. Det er også nødvendig med en presisering av hvem som har ansvaret for den norske noden av RDA som igjen har arbeidet med norsk terminologi.

BIRD nevnes i rapporten under informasjonsboksen om nytt norsk vitenarkiv, men vi savner en henvisning til denne under gjennomgangen av nåværende tjenester. BIRD er organisert som et eget konsortium i SIKT. BIRD gir sikker arkivering og deling av forskningsdata, og gjør forskningsdata for institusjonen tilgjengelig i tråd med nasjonal strategi for tilgjengeliggjøring og deling. Funksjonaliteten i BIRD brukes som utgangspunkt for en dataarkiveringsløsning i nye NVA.

Mangler det viktige elementer i beskrivelsen av manglene i dagens tjenester og behovene for å forbedre disse?

I gjennomgangen av håndtering av data med behov for beskyttelse, savner vi en henvisning til QUALI-FAIR, en tjeneste som skal legge til rette for lagring og gjenbruk av personidentifiserende og kontekstsensitive forskningsdata.

Er det andre problemstillinger eller anbefalinger som burde vært løftet?

I oppsummeringen av utfordringsbilde i kap. 4 og i diskusjon i kap. 5, bør det fremkomme at det er stor usikkerhet knyttet til finansieringen av satsingen. Det er behov for betydelige investeringer i nasjonal infrastruktur og for å sikre kapasitet og kompetanse løfte og støtte i institusjonene. Se også vår innledende kommentar.

Bl støtter at det juridiske knyttet til personvern bør utredes nærmere. Vi ønsker også påpeke at det er behov for å se nærmere på de forskningsetiske problemstillingene.

For å sikre at data fra prosjektene kan gjøres FAIR er det viktig at forskerne tenker på dette allerede under planleggingen av sine forskningsprosjekter.

Dette forutsetter integrerte arbeidsprosesser gjennom gjenbruk av metadata og sømløse systemer/API, slik det beskrives på side 29. En kritisk suksessfaktor vil være bedre kobling av Forskningsrådets prosjektdatabase (Prosjektbanken) med Cristin og på sikt NVA. Det finnes per i dag mange dupliserte prosjekter mellom Prosjektbanken og Cristin med inkonsekvente opplysninger. Sømløse løsninger, enten offentlige, eller godkjente og anbefalte internasjonale løsninger, er vesentlig for å lette arbeidsbyrden for forskere. Her hadde det vært fint med noen konkrete eksempler på allerede eksisterende løsninger som innehar den integrasjonen og funksjonaliteten vi ønsker oss.

Det vil bli behov for å få oversikt over hvilke data som er delt. Dette forutsetter gode automatiske importfunksjoner for å unngå mer manuelt registreringsarbeid

Nasjonale strategier og handlingsplaner beskriver et høyt ambisjonsnivå og rapporten redegjør godt for hvor vi står i dag, men skal rapporten kunne oppfylle sin intensjon om å kunne fungere som veiledning, må den også beskrive hvordan vi som institusjoner skal fylle tomrommet fra hvor vi er i dag og til hvor vi skal.

Rapporten mangler som nevnt noe konkretisering, men også konsekvensvurderinger. Den gir heller ingen tidsfastsetting, frister osv. Det henvises til at dette må fremkomme av myndighetens plandokumenter.

Den nye organisasjonen av NSD og UNIT i HK-dir og SIKT kan gi fordeler for deling av FAIR data i Norge, for eksempel ved at NSD sine løsninger for datahåndtering kan gjøres til nasjonale løsninger gjennom nye SIKT slik at alle institusjoner kan benytte seg av denne og at finansieringsmodellen blir tilpasset størrelse og type institusjon. Vi savner en henvisning i rapporten til hvordan denne omorganiseringen kan gagne forskersamfunnet og målet om datadeling i fremtiden.

Vi etterlyser en prioritering mellom anbefalingene og en tydeliggjøring av hva som skal gjøres av myndighetene vs. institusjonene.

Er det problemstillinger eller anbefalinger som burde vært fjernet
Ingen kommentarer.

Har du/dere forslag til case som burde være med for å belyse problemstillinger knyttet til forskningsdata på en god måte?
Se henvisning til QUALI-FAIR over.

Har du/dere forslag til case på miljøer som har gjort litt i retning FAIR, som ikke er super-eksperter, men som kan være gode forbilder for de som ønsker å komme i gang?

Unge forskere/forskere som er i en tidlig fase av sin forskningskarriere, har ofte mer kunnskap og innsikt i teknologier som støtter åpen vitenskap enn seniorforskere. Det er viktig at deres synspunkter og erfaringer blir tillagt vekt og synliggjort.